

Foreningens bestyrelse

Formand

Tanya Uhnger Wünsche

tlf. 30 44 99 26

tuw@ign.ku.dk

Næstformand:

Helle Harthimmer

tlf. 30 13 14 03

hlh_rocker@hotmail.com

Sekretær:

Jesper Lind Nielsen

tlf. 51 51 42 04

thor_dk@hotmail.com

Redaktør og annonceansvarlig:

Martin Johnsen (ansvarsh.)

tlf. 87 55 37 52

mbjohnsen@gmail.com

Kasserer:

Thea Jacobsen

jacobsen.thea@gmail.com

Webmaster:

Lars Lauridsen

lauridsenlars@gmail.com

Terkel Berg-Sørensen

Svend Busk og Tejs Møller

Suppleant:

Kristian Nykrog

Grafisk tilrettelægning:

Kristian Dueholm Jessen

dueholm@gmail.com

For- og bagsidebillede:

Efterskolen Flyvesandet

Mette Mortensen

Næste udgivelse:

Oktober 2015

Deadline for indlevering af
stof: senest den 1. september

ISSN 0909 – 0614

DANSK FRILUFTSLIV

– forum for natur- og friluftsliv

www.danskfriluftsliv.dk

INDHOLD

Det er et spørgsmål om liv eller død	3
Referat fra årsmødet	4
Nye bestyrelsesmedlemmer.	6
Mit første årsmøde	7
Om at finde passionen og forfølge sine drømme	9
Hvordan brander vi friluftslivsledere os selv?	12
Friluftslivsledning i Gribskov Kommune	14
Friluftslivets potentiale i naturvejledningen	16
Efterskolen Flyvesandet	19
Boganmeldelse	23

FORENINGENS FORMÅL

Foreningens formål er at skabe, udbygge og vedligeholde kontakt imellem personer, der arbejder med vejledning og undervisning i natur- og friluftsliv.

Foreningen skal arbejde for at styrke danske naturoplysnings- og friluftslivstraditioner i samarbejde med vore nordiske nabolande med det formål at skabe harmoni mellem menneske og natur såvel som mellem mennesker.

Bladet udgives af Dansk Friluftsliv - forum for natur- og friluftsliv og udkommer tre gange årligt.

nr. 98	okt. 2015	deadline 1. sep.
nr. 99	januar 2016	deadline 1. nov.
nr. 100	juni 2016	deadline 1. maj

ANNONCERING

Det er muligt at annoncere i bladet. Prisen er 1.500 kr. for en hel side og 900 kr. for en halv side.

Kontakt den annonceansvarlige for yderligere information om formater og priser.

DET ER ET SPØRGSMÅL OM LIV ELLER DØD

Af Tanya Uhnger Wünsche, ny formand for Dansk Friluftsliv

Det gik egentlig meget godt. Der blev drukket kaffe, gnavet kage og snakket fagligt omkring bålet i lavvoen til årsmødet i april. Det gik meget godt... lige indtil nogen dristede sig til at åbne debatten om udbrændte bestyrelsesmedlemmer, ringe medlemsfremmøde til arrangementer og manglende tilbagemeldinger på kontakt ud i foreningen. En samtale om troen på foreningen og spørgsmålet om hvorvidt dens tid er udtjent, og at den har sejret sig selv ihjel, fyldte lavvoen, og kagegnaskeriet forstummede. Selv en af foreningens medstiftere Terkel Berg-Sørensen stemte i, og gav bestyrelsen medhold i deres overvejelser: »Det er et spørgsmål om liv eller død« mente Terkel. Et spørgsmål om liv eller død? For hvem? Ordene lå tykt og længe i den bålrogsfyldte luft.

Friluftslivet som fænomen skal nok bestå. »Grønt er godt for øjnene« og de positive bivirkninger af en tur i skoven har i den grad politikerens og mediers bevågenhed.

Vi har netop fået vores første nationale friluftspolitik, efter et langt og grundigt stykke arbejde udført af alle dem der føler noget for friluftsliv i vores land. Måske mener nogen at Dansk Friluftsliv har sejret sig selv ihjel efter 27 års virke - måske er mange enige? NEJ! Jeg er ikke enig! Og det var i dette sekund jeg brød alle aftaler med mig selv om ikke at påtage mig mere frivilligt arbejde, og meldte mig ind i bestyrelsen...

Friluftslivet skal som sagt nok bestå. Men hvem skal tale friluftsledernes sag, hvis Dansk Friluftsliv lukker og slukker? At dreje nøglen om nu er simpelthen ikke et muligt

scenarie i mit hoved. Den bredde Dansk Friluftsliv repræsenterer - fra tur-fri-luftere til adventure-efterskolelærere - er jo netop den stemme de danske politikere og beslutningstagere skal høre. Netop nu, hvor der tilsyneladende er stor opmærksomhed og lydhørhed for os, friluftslederen og for friluftslivet. Vi har ikke sejret os selv ihjel: vi skal være diskurs-sættere og sikre, at der også i fremtiden er plads til et alsidigt friluftsbegreb i samfundsdebatten. En plads til alle, uanset hvordan de dyrker det, der for dem er friluftsliv. Og vi skal hjælpes ad og løfte i flok.

Dansk Friluftsliv tæller 230 medlemmer. Alligevel møder der i gennemsnit kun ca. 15 friluftsmennesker op til vore arrangementer. Hvordan kan det være? Hvor er alle medlemmerne mon henne?

På årsmødet blev der truffet beslutning om at puste nyt liv i foreningen. På forsøgsbasis og for en 2-årig periode. Herefter kan vi tage debatten op igen, om nødvendigt.

Jeg tror og håber dog ikke at dette bliver nødvendigt, da jeg har en tro på, at Dansk Friluftsliv kan organiseres på en ny og bedre måde.

Måske skal medlemmerne tænkes aktivt ind i en række underudvalg og netværksgrupper, hvor de selv tager ansvar og initiativ til arrangementer? For vi skal som forening fortsat tale friluftslederens og friluftslivets sag i friluftsdanmark!

REFERAT FRA ÅRSMØDET

Af Thea Jacobsen

1. Valg af dirigent og referent.

Terkel Berg-Sørensen blev enstemmigt valgt til dirigent og Thea Jacobsen som referent.

2. Bestyrelsens beretning for det forløbne år.

Stille og roligt år i bestyrelsen, vi prøver at dække landet rent geografisk - også i forhold til forskellige professioner. Pt. er bestyrelsen godt repræsenteret landsdækkende. Der er folk både på Sjælland, Fyn og Jylland og dermed er det nemmere at være til stede ved eksempelvis generalforsamling i Friluftsrådet. Bestyrelsen lægger det arbejde i foreningen som er muligt i forhold til job, familie og fritid. Bestyrelsen har brugt krudtet på bladene, derfor er det ikke blevet til så mange andre tiltag.

Martin gav en præsentation af julemøde og årsmøde, og fortalte kort hvad formålet med disse er.

Opsummering på national høring i Friluftsrådet omkring den nationale friluftspolitik, som skal vedtages på Friluftsrådets generalforsamling. Det er torsdag den 23. april. Bestyrelsen stiller med to repræsentanter og bruger de to stemmer vi som A-medlem har.

3. Forelæggelse af regnskab for det forløbne år til godkendelse, samt budget for det kommende år. Thea fremlagde regnskabet for 2014. Regnskabet blev godkendt. Thea fremlagde budgettet for 2015.

4. Fastsættelse af kontingent.

De gældende kontingentsatser fastholdes.

5. Behandling af eventuelt indkomne forslag.

Ingen indkomne forslag.

6. Valg af bestyrelse.

På valg: Thea Jacobsen, Martin Johnsen og Helle Harthimmer.

Martin ønskede egentlig ikke genvalg, men lufter tankerne om at blive indtil blad nr. 100 er udgivet og evt. derefter lukke foreningen ned.

Det blev derefter til en lang snak om hvad vi skal med foreningen i fremtiden. Problematikken er at bestyrelsen løfter meget i forhold til foreningens virke og at medlemmerne ikke rigtig kommer på banen - hvorfor gør de ikke det? - er spørgsmålet, og hvordan får man engageret flere af medlemmerne i foreningens virke?

Betragtninger:

Mathilde Vædele Haugaard Jensen foreslår ad hoc grupper, i stedet for at bestyrelsen står for at lave alt, således at tingene bliver uddelegeret. Kommentarer fra

Helle: Men nogen skal stå for uddelegeringen.

Johnnie Bøtke Laursen: Har vi sejret os ihjel, er vores tid forbi, skal vi give os, er der et tomrum vi kan fylde eller findes der andre arenaer som udfylder det område vi egentlig udfyldte? Johnnie synes, at det kommende år skal bruges til at afrunde og afvikle foreningen, give det videre vi kan til andre og sige tak for denne gang.

Kamille Bjørn Rohde: Enig i Johnnies betragtning, evt. bejle til Naturvejlederforeningen som vi har fået tilbud om fusion fra, er også en mulighed?

Tanya Uhnger Wünsche: Hvor mange medlemmer arbejder med friluftsliv? Ved at det har været oppe at vende i Naturvejlederforeningen om man skal fusionere med Dansk Friluftsliv.

Hvilken rolle spiller det at friluftsliv som profession er en voksende størrelse? Måske skal foreningens formål ændres og alt lægges om? (foreningens formål læses højt).

Tanya: Undervisningsministeriet har ændret udeskolebegrebet til en metode, og i den forbindelse er det godt at have en forening som Dansk Friluftsliv der kan arbejde for at ændre/gå ind i sager som denne.

Thea: Enig i det der bliver sagt, men lige nu trækker bestyrelsen et stort læs, der skal andre på banen. Måske skal tiden frem til næste år bruges til at vise at foreningen kan køre med mere opbakning fra medlemmerne.

Martin: Enig i betragtningerne, men nogen skal drive værket.

Johnnie: Hvor er de unge? Johnnies egen søn er dybt engageret i friluftsliv, men han kommer ikke her, hvorfor ikke??

Terkel: Hvordan kommer vi videre, skal det luftes i bladet at foreningen er på vej til at lukke, for at give medlemmerne mulighed for at komme på banen?

Johnnie: Bede dem der ikke er her om at skrive

hvorfor de ikke er her, eksempelvis de studerende fra Skovskolen, Johnnies søn, andre?

Mathilde: Der er behov for, at vi viser, hvad man kan med friluftsliv, de skæve eksistenser i friluftslivet, er os.

Tøjs Møller: De år jeg har været med har jeg personligt svært ved at se hvordan vi opfylder formålsparagraffen. Måske er det en omstrukturering i formålet, der skal til?

Tanya: Foreslår at man via bladet sender et signal ud til medlemmerne om at de skal på banen nu, ellers nedlægges foreningen. Giv til kende hvad de vil bidrage med?

Foreningen giver det et år frem til næste års generalforsamling, og så ser vi hvad der sker.

Mathilde: Måske skal vi holde et stort seminar til efteråret om hvad vi skal med foreningen?

Thea, Helle og Martin genvalgt.

Tanya og Svend Busk vil gerne opstille til bestyrelsen.

Kamille er ikke på valg, men vil gerne trække sig.

Tanya og Svend bliver valgt ind i bestyrelsen.

7. *Valg af suppleant.* Kristian Nykrog blev valgt.

8. *Valg af 2 revisorer.* Erik Jegsen og Mads Brodersen er genvalgt.

9. *Eventuelt.*

Martin fortæller om en konference på Sletten næste år om turfriluftsliv (se annonce her under). Johnnie rapporterer fra friluftskreds Limfjord.

NYE BESTYRELSESMEDLEMMER

.....

Svend Busk

Jeg er 29 år og er lige flyttet til Allinge på Bornholm, hvor jeg arbejder ved Nature Event som klatreinstruktør. Her arbejder vi primært med skoleklasser og hjælper til ved tv-optagelser.

Jeg har været medlem af foreningen de sidste 5 år. Jeg valgte at gå ind i bestyrelsen, fordi jeg interesserer mig for det arbejde, der gøres i foreningen. Jeg læser gerne bladene og nyder at komme til både årsmøde og julemøde.

Jeg er mest til friluftsliv, hvor jeg kan bruge noget udstyr: klatregrej, mountainbike, gear til den nye bagegryde, og hvad jeg ellers kan finde af sjove ting. Jeg er glad for at kunne give børn og voksne gode oplevelser i naturen gennem friluftsliv - om det er på telttur eller med et klatrereb.

Min frilftsprofil er kort og godt:

- Arbejde: Taget Poppel (Event firma fra Fåborg),
- Uddannet frilftsvejleder fra VIA, Viborg for 5 siden,
- har været spejder siden jeg var 6 år, nu bruger jeg det meste af min spejdertid på Solaris, som er eventprægede spejderarrangementer.

*Formand for foreningen Dansk Friluftsliv -
Tanya Uhnger Wünsche*

Tanya er en alsidig friluftstosse med livsnydergen og grejnørdetrang, hang til storslåede udsigter, det høje nord, familiefiriluftsliv, stjerneklart vinterfjeld, nyudsprungne bøgekroner og skummende bølgetoppe.

Uddannet lærer, specialpædagog, naturvejleder, frilftsvejleder og Master i friluftsliv. Ansat i Videncenter for Friluftsliv og Naturformidling, Skovskolen, Københavns Universitet:

Studieleder for Natur- og kulturformidleruddannelsen, underviser, kursusleder og udeskolekonsulent.

MIT FØRSTE ÅRSMØDE

Af Martin Håkansson

Indrømmet – titlen lyder som noget fra en fristil i folkeskolen. Og det er nok også usædvanligt at jeg som 48-årig skriver om mit første årsmøde i Dansk Friluftsliv. Men i mit liv har friluftsliv været min fritid og IT været min profession indtil nu. Fremover håber jeg at dette kan blive byttet om og dette var også grunden til at jeg under min stadige og stædige søgen stødte på informationen om årsmødet, seminaret og blev nysgerrig på foreningen. Især var det interessant at temaet i år var 'Friluftslivsvejleder som profession' – det passede jo perfekt i min situation! Det var selvfølgelig på Facebook jeg fandt et link til årsmødet: I gruppen 'Dansk Friluftsliv' kunne man tilmelde sig begivenheden og programmet kunne man læse på friluftslivsvejlederuddannelsens hjemmeside. Programmet så ud til at byde netop på den slags netværk og emner der kunne udvide min horisont ift. hvordan passion kan blive til profession. Netop de vigtigste spørgsmål i min situation som kommende friluftslivsvejleder var på programmet: Arbejdsformen, selvstændig virksomhed, ansat, freelance, samarbejdspartnere offentligt og privat, risici – skal man satse alt, branding osv. var på programmet. Tidsfristen for tilmelding var passeret, men jeg besluttede alligevel at sende en mail – det kunne jo være jeg var heldig og da jeg bor tæt på Skovskolen, hvor årets møde skulle holdes, havde jeg jo ikke brug for kost og logi. Og sørme om det ikke

lykkedes – »du skal være velkommen« som Martin Johnsen skrev tilbage.

Jeg kiggede selvfølgelig på foreningens egen hjemmeside før årsmødet og var ret imponeret over omfang og kvalitet af de blade, man kan downloade. Sikke en guldgrube af viden! Når man, som jeg, stort set har været autodidakt, fundet sin egen vej via biblioteket, internettet og desuden kun givet sin viden om friluftsliv videre til familie og venner er her et virkelig værdifuldt bibliotek af viden om friluftslivets formidling, teknik, pædagogik osv.

Men bortset fra dette var jeg forholdsvis uforberedt på årsmødet og seminaret... men forventningerne var høje. Kunne jeg komme hjem med nye kontakter, mere viden, andre perspektiver, oplyst og beriget?

Så kom dagen

Skovskolen ligger i cykelafstand fra mit hjem, så søndag trådte jeg en halv times tid i pedalerne og ankom lettere forpustet og forventningsfuld til den store Lavvu i skovkanten, hvor vi skulle starte med fælles madlavning inden den officielle del. Jeg blev mødt af frisk kaffe på kanden og kanelstang – det er jo altid en vældig god start. Inden der var gået længe havde jeg hilst på de andre deltagere og nok fået på fornemmelsen, at jeg vist var den eneste IT-mand i skoven den dag. Det var i det hele taget meget inspirerende at høre hvilke arbejds-situationer de andre befandt sig i,

da jeg selv stadig er noget famlende på hvilket job mit eget friluftslivsvejlederstudie skal ende ud i. Her var lærere, efterskolelærere, højskolelærere, selvstændige turmagere, specialområdet, spejderbevægelsen osv. repræsenteret.

Madlavningen foregik under kyn-dig vejledning af Nikolai Juel-Christiansen som er både kok og jæger. Alle gik entusiastisk i gang og snart var der bygget primitive borde, tændt ild og vi var i fuldt sving med grøntsager, fasan, grå-and og hjortekølle. Undervejs var det meget nemt at snakke med deltagerne og jeg havde ikke svært ved at mærke at vores fælles interesse for friluftslivet, krydret med nysgerrighed på arbejds-situation, netværk, syn på aktuelle friluftse-mner osv. hurtigt gjorde at jeg faldt naturligt ind i gruppen.

Maden blev rigtig lækker og snak-ken fortsatte rundt om bordet. Jeg var så heldig at komme til at sidde lige i nærheden af Terkel Berg-Sørensen som er medstifter af foreningen, så jeg fik virkelig sat perspektiv på de sidste 30 år af dansk friluftsliv. Det var også her jeg første gang hørte om de 2 antologier af artikler der er udgivet - læsning jeg her bagefter stærkt kan anbefale.

Årsmøde

Noget forsinkede tog vi efter mad og oprydning fat på selve årsmødet. Vi tog en hurtig 'bålet rundt' og det var rigtig interessant for mig at høre om endnu flere måder at være friluftslivsvejleder på og endnu

flere måder hvorpå friluftsliv generelt har sin helt egen plads og værdi i f.eks. undervisning.

Årsmødet fulgte dagsordenen og var egentlig som årsmøder er flest vil jeg tro. Nogen er på valg, bliver genvalgt eller trækker sig. Alt foregik i den bedste tone og med godt resultat. Som ny i forsamlingen bed jeg dog mærke i at den 'gamle dame' som foreningen jo må siges at være er helt parat til fornyelse – der var gode diskussioner om hvordan foreningen skal udvikles og hvilken identitet vi skal have fremover.

Alt i alt en meget berigende dag med et udbytte over forventning!

Seminar

Naturligt nok var mine forventninger til næste dags seminar skruet ekstra op. Der var ikke ét af foredragene jeg syntes ikke var vedkommende i min situation. Hele

paletten rundt var repræsenteret: freelance, branding ekspert, selvstændig virksomhed, kommunalt samarbejde, arbejde med udsatte unge m.v.

Og alle foredrag havde vigtige pointer ift. de valg man skal tage omkring sit virke som friluftslivsleder. Som én sagde: »hvis du har en drøm om at tage folk med ud til bålet og stege pandekager på Trangia, skal du nok ikke forvente at kunne leve af det«... sagt med et glimt i øjet naturligvis.

Gennemgående vil jeg dog sige at meldingerne fra foredragsholderne var meget mere opmuntrende end nedslående – og det giver jo blod på tanden ift. et kommende arbejdsliv inden for friluftsliv.

På gensyn

Når man som jeg er i gang med en afsøgning af mulighederne inden for friluftsliv er det en gavebod

at være med til sådan et arrangement. Hvor jeg tidligere har været ret sikker på at jeg skulle have min egen virksomhed, har jeg nu fået et meget mere nuanceret syn på mulighederne. Jeg er nok også mere klar på at det kan blive et mere fragmenteret arbejdsliv end jeg har haft hidtil, men mindst lige så passioneret. Og et arbejdsliv hvor det er mig selv der giver bolden op i mange situationer.

Det er virkelig gået op for mig, hvor værdifuldt og berigende det er at være med i en tværgående friluftslivsforening, med netværk, viden, fællesskab osv.

Jeg håber selvfølgelig at kunne øse af denne kilde i lang tid fremover og med tiden kunne give lige så værdifulde bidrag tilbage - derfor tak for denne gang og på gensyn næste år hvor jeg helt sikkert vil være at finde på årsmødet!

Foto: Efterskolen Flyvesandet

Af Mette Mortensen, friluft vejleder

I dag fylder friluftslivet størstedelen af mit liv, både privat og arbejdsmæssigt, og jeg glæder mig hver dag over at have valgt at arbejde med det, jeg brænder mest for. Indimellem må jeg dog knibe mig selv i armen for at sikre mig, at det hele ikke bare er en drøm.

For mig handlede det mest om at lytte til mig selv og forfølge nogle af de drømme, som jeg endnu ikke selv havde stiftet bekendtskab med. Jeg kan den dag i dag stadig ikke svare på, hvorfor valget blev taget lige netop dén dag og på lige netop dét tidspunkt.

Da jeg i februar 2013 satte mig i flyet på vej mod Marokkos bjerge, vidste jeg på ingen måde, at jeg 14 dage efter ville opsiges mit job som chef for et varehus i en større dansk detailvirksomhed. Jeg havde været i samme virksomhed i 19 år og havde nydt mit spændende og lærerige karriereforløb gennem alle årene. Jeg havde ikke den fjerneste idé om, at jeg to år senere ville stå med egen virksomhed og dagligt arbejde som selvstændig konsulent i friluftsliv og HR. At jeg ydermere skulle have en afsluttet friluft vejlederuddannelse i baglommen, lå overhovedet ikke i kortene.

Jeg var jo egentlig glad for mit job. Selvfølgelig havde jeg en travl hverdag, men jeg trivedes og glædede mig over, at mine kompetencer kunne bruges i mit lederjob sammen med andre mennesker. Hverdagen handlede grundlæggende om at skabe udvikling og læring for hver enkelt ansat, således at varehuset og virksomheden som helhed flyttede sig i en positiv retning.

Al min fritid og ferie blev dog brugt på at rejse og opleve. Oftest med det enkle friluftliv i fokus med vandring, trekking og udfordrende bjergbestigninger. Året forinden havde jeg blandt andet bestegt Kilimanjaro, og måske startede rejsen mod mit liv som professionel friluftvejleder i virkeligheden her – jeg vidste det bare ikke selv. På vejen mod toppen fulgte afrikanernes råd mig som et mantra: »Pole pole – hakuna matata«, som bedst oversat betyder noget i retning af: »Tag det helt

Dette mantra husker jeg stadig på, når noget virker for stort eller for uoverskueligt. Ét skridt ad gangen, så er jeg lidt tættere på målet - og som oftest kan jeg godt overskue at tage bare ét skridt mere, og ét skridt mere, og ét skridt mere...

»Mette, hvad drømmer du om i dit liv?« - Jeg sad en sen aften i en lille lerklinet hytte langt inde i de marokkanske bjerge. Vi drak myntete, mens mandeltræerne blomstrede udenfor. Thomas kikkede på mig og jeg på ham. Spørgsmålet kom uventet, jeg havde jo bare siddet og lyttet til ham og Rose, der talte om deres drømme, om jordomrejser, indlandsis, sejlbåde og motorcykler. Jeg vidste ikke, hvad jeg skulle svare, og det var, som om tiden stod helt stille. Det føltes som en evighed, og til min egen store overraskelse svarede jeg: »Jeg drømmer vel om at give slip en dag«...

Efter at jeg kom hjem fra Marokko, tog tingene fart. Jeg kunne ikke slippe oplevelsen og erkendelsen af, at jeg ikke havde kunnet svare på, hvad jeg drømte om i mit liv. Jeg vidste, at det var mit ansvar at gøre noget ved det. Det gik op for mig, at det svar, jeg intuitivt var kommet med, var det rigtige svar. Selv om jeg ikke helt forstod, hvor det kom fra.

Ugen efter opsagde jeg mit job som varehuschef og begyndte at søge efter min nye drøm.

Jeg troede på, at det var det rigtige, jeg gjorde. Jeg lyttede til mig selv, og jeg turde give slip på noget, jeg var glad for. Også selv om jeg på det tidspunkt ikke vidste, hvor jeg så ville blive ført hen.

Herefter begyndte en ny etape af min personlige rejse. Jeg gav mig selv fem måneder til at finde ud af, hvad livet nu skulle bringe. Jeg stod i en situation, hvor jeg hverken vidste, hvad jeg skulle arbejde med, eller hvordan jeg ville gøre det. Skulle jeg fortsætte en lederkarriere, skulle jeg tage en uddannelse, skulle jeg rejse udenlands, eller skulle jeg tage et helt alminde-

ligt 37-timers job? Mange aftener blev brugt foran computeren, hvor jeg surfede rundt i jagten på min drøm. En aften faldt jeg over en friluftsuddannelse, og pludselig var det, som om noget gik op i en højere enhed. Hvorfor ikke kombinere det, jeg elskede at lave i min fritid, med det, jeg skulle tjene penge på. Og hvis jeg så samtidig kunne få mulighed for at arbejde med de leder- og HR-kompetencer, jeg havde tilegnet mig gennem en lang lederuddannelse, ville det hele jo gå op i en højere enhed. Et researcharbejde startede, for der findes nemlig et utal af friluftsuddannelser:

Det var vigtigt for mig at få en anerkendt uddannelse, som jeg senere ville kunne bruge både i Danmark og i udlandet. Derfor faldt mit valg på den akademiske friluftsvejlederuddannelse, som blandt andet udbydes på VIA UC i Viborg. Denne uddannelses formål er at uddanne personer, der skal kunne varetage undervisning i natur og friluftsliv for forskellige målgrupper. Den giver 60 ECTS point og er derved en statsanerkendt uddannelse, der afsluttes med officielle uddannelsespapirer og med retten til at kalde sig AU som friluftsvejleder (Academy Profession Degree of Outdoor Education in Theory and Practice).

Min retning var sat og bekræftede det gamle ordsprog: »Den retning, du bevæger dig i, skaber den vej, du betræder«.

Hvor endte jeg så?

Uddannelsen var fantastisk. Den var både sjov, udfordrende, lærerig og udviklende. Den var på daværende tidspunkt en fuldtidsuddannelse og tog et år. Jeg bor til daglig på Fyn og havde derfor ret langt 'til skole'.

Under hele forløbet valgte jeg derfor at bo i et shelter i en nærliggende skov i Viborg, hvilket i tilgift gav mig en helt unik mulighed for ro og refleksion.

Under uddannelsen sagde mange forskellige mennesker til mig: »Hold da op Mette, du går da all-in i den der uddannelse«. Jeg smilte og korrigerede dem nænsomt med kommentaren, at det nok var mere retvisende, hvis vi kaldte det »at gå all-out«. All-Out blev i øvrigt senere navnet på min virksomhed.

Jeg blev færdig med uddannelsen i juni 2014. Siden har mit arbejdsliv været meget alsidigt.

I dag driver jeg mit firma All-Out baseret på tre primære grundsten.

Den ene grundsten bygger på et spændende og givende samarbejde med det danske friluftsmagasin Opdag Verden, hvor mine primære opgaver består i at være klubansvarlig for magasinets adventureklub. Det betyder, at jeg dels arrangerer ture for klubbens medlemmer i Danmark, Norge, Sverige og Grønland, og dels fungerer som kontaktperson for klubbens ca. 25 øvrige turledere. Ved siden af dette arbejde er jeg kursusansvarlig for klubbens kurser i basisfriluftsliv og fjeldvandring.

Den anden grundsten bygger på konsulentarbejde i et etableret familierådgivningscenter, der hedder PS.NU. PS.NU henvender sig til unge med psykiske, sociale, adfærds- og/eller indlæringsmæssige problemer. Altså en målgruppe, der i høj grad er præget af tilknytnings- og kontaktforstyrrelser. Et af de centrale mål for PS.NU er derfor, at de unge får et godt værdisæt at spejle sig i, parallelt med at de får opbygget deres selv-værd og tro på sig selv, så de kan skabe og fastholde re-

lationer til andre mennesker. I den forbindelse er min rolle at præsentere og integrere friluftslivets unikke muligheder for at udfolde sig - både alene og sammen med andre - på naturens præmisser.

Den tredje og sidste grundsten er HR-arbejde, målrettet til både virksomheder og private. Dette arbejde er i mange henseender oplagt at kombinere med friluftslivet, hvilket bidrager med en helt ny dimension til opgaverne.

Spontanitet og begejstring

Da jeg startede mit firma, var det centralt for mig at tage udgangspunkt i nogle klart definerede personlige mål. Dette ønskede jeg primært for at sikre mig, at der »nogenlunde« var en rød tråd i alt, hvad jeg fremadrettet skulle arbejde med.

Dog vil jeg ikke lægge skjul på, at en stor del af min hverdag også er præget af spontanitet. Der skal ikke meget til at begejstre mig, og jeg springer gerne ind i nye og interessante projekter.

De 4 primære mål, jeg satte op for mig selv, var følgende:

1. at arbejde med naturen som et oplevelses- og læringsrum, hvor begrebet *god tid* sættes op imod indelivets, alt for ofte, *dårlige tid*
2. at dyrke friluftslivets aktiviteter *uden konkurrencelementer* og i stedet basere dem på personlige ople-

velser, udfordringer og leg i fællesskabet

3. at *skabe læringssituationer*, hvor man er afhængig af hinanden eller sig selv – både på det faglige og det medmenneskelige plan
4. *tryghed og trivsel* skal prioriteres – både for den enkelte og for fællesskabet.

Disse mål er stadig centrale i alt, hvad jeg foretager mig, og jeg glæder mig ofte over at være så privilegeret, at jeg dagligt kan arbejde med det, jeg tror på, og som gør mig glad.

Undervejs på min vandring har min drøm udviklet sig og fået form - og det vil den fortsat gøre. Når jeg i dag bliver spurgt, hvad jeg drømmer om, svarer jeg, at det er min drøm, at jeg som gammel kan leve op til citatet: »Jeg vil hellere fortryde noget, jeg har gjort, end alt det, jeg aldrig fik gjort.«

Hver dag, når jeg står op, glæder jeg mig til en ny dag - uanset hvad den end måtte bringe. Og hver dag møder jeg nye og interessante mennesker, som hele tiden udvider min menneskelige horisont og mit netværk.

Da det at skabe netværk er et bærende element i mit arbejde, vil det glæde mig, hvis du har lyst til at følge mine aktiviteter på www.all-out.dk.

Hvis du har spørgsmål eller input af enhver art, er du altid velkommen til at kontakte mig på min mail: mette@all-out.dk

HVORDAN BRANDER VI FRILUFTSVEJLEDERE OS SELV?

Man kan også spørge: Hvad vil du kendes på og huskes for?

Af Dorte Krogh, Motivator og Passioneret Explorer

Har du overvejet, hvor meget du selv kan påvirke dit omdømme? Brug dit særkende, dine drømme og visioner for fremtiden, som fundamentet i dit personlige brand.

Som passioneret Explorer og Motivator var det herligt at blive inviteret til at tale ved Dansk Friluftslivs årsmøde og seminar. Opgaven lød: Inspirer og motiver deltagerne til at skabe en skarpere profil. Det kan være for den enkelte og for friluftsledere som gruppe og organisation. Oplægget skal danne ramme til en efterfølgende walk-the-talk om emnet. Som Motivator hjælper jeg ejere, ledere og medarbejdere til at arbejde strategisk med deres værdier. Det skal afspejles i organisation, produkt/service og brand. Og mærkes i hjernen, hjertet og på bundlinjen.

Mandag den 20. april kører jeg mod Skovskolen i Nødebo, foråret er på vej og himlen er blå. Jeg anede ikke hvilken perle der ligger ved Esum Sø. Som friluftsmenneske, elsker jeg vinterbadning, løb og kajak - gerne med overnatning, helst i Sverige og Nordnorge. Seks døgn på hundeslæde gennem Lapland med min søn, er det bedste vi har gjort. Derfor var det helt særligt, at formidle branding, værdibaseret kultur, og motivation for friluftsledere. I er jo, på et helt andet - og topprofessionelt plan, end jeg, passionerede i og omkring natur og friluftsliv. Her kan man tale om mennesker der har levet

drømmen ud, og som rent faktisk mere eller mindre, vælger at gøre passionen til levevej. DET kendetegner jer!

Hvad er et brand?

Vi kan ikke selv bestemme hvordan andre skal opfatte os, men vi kan påvirke, hvad vi vil være kendte for. At arbejde med dit personlige brand, er at skabe sammenhæng mellem dit eget og omverdenens billede af det du er, gør og siger. Vi er således et brand i mange sammenhænge. Internt og eksternt i organisationer. På arbejde og privat. Og vi har altid et valg, omkring hvad vi gør, hvordan vi gør det, og hvordan vi kommunikerer. Derfor kan du i høj grad selv påvirke hvad du vil kendes og vælges på.

Hvem er du, og går du i rigtig retning?

Hvis andre skal kende dig på det, som er helt særligt ved dig. Så må du først og fremmest selv være bevidst om hvem du er. Og især, hvad du vil stå for. Hvis du skal stille dig op på en kasse på torvet i din by og fortælle om dig selv. Hvilken historie fortæller du så? Hvem er med i fortællingen?

Hvor starter og slutter din historie? Og hvad ønsker du dine tilhører skal have med derfra?

Inspiration

Tænk på 3 stærke personligheder du kender og respekterer.

- Hvad kendetegner dem, hvordan er de, hvad står de for?
- Hvad gør, at de vinder anerkendelse hos dig?
- Hvad siger de?
- Hænger deres drømme og adfærd sammen med hvad de er, gør og siger?

Stil dig selv de samme spørgsmål, er der noget du kan og vil ændre?

Hvad skal de huske dig på?

Brug dine kerne-værdier til at finde retning. Nogle siger, det er blødt at arbejde med værdier. Jeg mener det er benhårdt. De får os til at mærke hvem vi er, hvad vi står for, og i høj grad afspejle vores adfærd vores sande kerne-værdier. De er også pejlemærker på, hvad der er virkeligt vigtigt for os. Og ofte baggrund for de valg vi træffer. Vi kendes på det vi gør, ikke det vi siger.

Leder du, leder du dig selv, eller leder du efter dig selv?

En leders fornemste opgave er at motivere sine medarbejdere. For at kunne det, skal der være både vision og mening.

Lykkes det at motivere sig selv eller andre, eller bliver vi motiveret, kan vi få det mest utrolige til at ske. Hvad gør du for at motivere, og

dermed skabe mening for dig selv? En bankdirektør i Roskilde tager rundt og inspirerer 8. klasser. Han hjælper de unge til at reflektere og tage ansvar for deres egen økonomi. Hvor megen rente giver f.eks. konfirmationspengene på et år? Han gør det selvfølgelig fordi han gerne vil have kunder i banken, det er hans arbejde. Og fordi det er hans vision og drøm, at han, som en gammel mand, møder en enkelt eller to på gaden, der fortæller, at det var lykkedes dem at forvalte deres penge godt, fordi han havde sået et frø hos dem, da de gik i 8. klasse. Jeg har hørt ham fortælle om sin drøm. Den dag havde han også en erhvervspraktikant i at være bankdirektør! Jeg tror på historien, og på ham. Det handler om at

skabe mere og andet end kunder i butikken i forhold til næste årsregnskab. Han tænker både kort og langsigtet, og dermed forenes passion, vision og faglighed - også på bundlinjen. Han skaber, og passer på sit eget og bankens brand. Det er vedholdende.

Tromsø ligger i Nordnorge. Her bor en af jeres kolleger, Tove. Gennem mange år var det hendes passion at deltage i hundeslædeløb og ro kajak. Det er det stadig. Et enkelt smil ændrede dog hendes liv. En tur med en turist gjorde forskellen. Hun *måtte* have flere gæster med, måtte se flere smil. Det er hendes motivation, det er hendes drive. Derefter fulgte års hårdt slid med at bygge Tromsø Villmarkssenter op. Målet... det er stadig at se gæsternes smil. Hun skaber både eget og familie-virksomhedens brand.

Det er autentisk.

Er der langt fra en bank i Roskilde, over et Villmarkssenter med 350 slædehunde til en ansat eller selvstændig naturvejleder? Nej, ikke i mine øjne. Det handler om at komme ind til kernen af, hvorfor vi gør det, vi gør. Om at blive ved og ved og ved, med at stille spørgsmålet igen og igen: »Hvad motiverer mig«. Beskriv hvad du vil, hvad der er vigtigt, hvilke mål du vil følge, og hvordan du skal nå dem. Find ind, hvor du er allerbedst. Lige

dér vil du selv og andre begejstres. Og du skaber mening for dig selv. For hjernen, hjertet og bundlinjen. Din historie bliver tydelig, og du skaber dit personlige brand.

Din historie er autentisk, unik og ejet alene af én person – dig! Ingen kan tage den fra dig. Uanset om der kommer finanskriser og jordskælv. Om du er i job eller ej.

Hvordan brander naturvejledere så sig selv?

At være på sociale medier, have hjemmeside og visitkort er kommunikationsredskaber. Alle disse elementer kommer efter du har besluttet dig for *hvad* du vil fortælle og hvorfor. Har du til gengæld lyst til at blive inspireret så kan jeg anbefale at google Simon Sinek og Tony Robbins, der begge har givet inspirerende TEDtalks omkring motivation og mening.

Motivator og Passionate explorer of corporate values.

Dorte Krogh

Oprindeligt uddannet grafisk designer, og startede egen designvirksomhed i 1992. Efter mere end 20 år, og et ønske om et nyt job, blev virksomheden solgt. Det betød et nyt langt sejt træk for at finde ind til kernen af, hvad der er vigtigt for mig, i min fremtid. Hvad motiverer, og hvad kan jeg bruge, hvem jeg er, hvad jeg kan og hvor jeg gerne vil hen; til at skabe et nyt job. Rejsen

blev fundamentet i den fortælling jeg ønsker at skabe omkring min virksomhed, og min vision: At hjælpe ledere og medarbejdere med at definere og forankre deres fælles værdier i organisation, produkt/service og brand. Kort sagt: Fokus på værdier og forankring. Jeg mo-

tiverer til, og bistår med værdi- og visions- og forankringsprocesser, faciliterer workshops og konferencer, og holder foredrag. For at lære mere om hvordan værdierne reelt fungerer i organisationer, har jeg udviklet konceptet KULTURNOMADEN.

Jeg sidder 5-8 uger ad gangen i forskellige virksomheder. Fungerer som spejl og lærer. Det er et give-and-share projekt. Jeg holder altid oplæg eller workshop for virksomheden inden jeg rejser igen. Er du motiveret, har kommentarer eller spørgsmål, er du hjerteligt velkommen til at tage kontakt.

Gode hilsner Dorte Krogh.

41 69 12 82, dk@dortekrogh.com.

FRILUFTSVEJLEDNING I GRIBSKOV KOMMUNE

Af Thomas Lindum

Fire år inden ansættelsen af en friluftsvjleder i Gribskov Kommune, begyndte et samarbejde mellem Ungdomsskolen og kommunens fritidsvejleder med tanker om en Mobil Grejbank. Samtidig med at der blev søgt om midler ved Friluftsrådet, var der andetsteds i kommunen fokus på sundhed, og en friluftsstrategi var påbegyndt. Med øget fokus på naturens muligheder, købte kommunen sig ind i projektet »Natur der Bevæger«, DGI, og da kommunen året efter blev udvalgt til breddedrætskommune, blev Mobil Grejbank indsat som et delprojekt, med ansættelse af en friluftsvjleder, 20 timer ugentligt. Stillingen er en projektstilling med forventet fortsættelse.

Mobil Grejbank er et 3-årigt projekt som skal styrke udelivet i kommunen, og hjælpe skoler, institutioner og foreninger til at bruge naturen. Det gøres ved at lave friluft aktiviteter for børn og unge, lave kurser og workshops for lærere og pædagoger, understøtte og udvikle læring i uderummet, støtte op om den åbne skole, opsøge samarbejdspartnere i kommunen, bl.a. Naturstyrelsen. Desuden skal der oprettes baser på logistisk gode steder i kommunen, og i nærheden af skov, sø, mark eller hav, med udstyr som passer til området. Baserne skal bl.a. understøtte skolernes brug af naturen som læringsrum. Den store succes skyldes bl.a.

fleksibiliteten - muligheden for hurtigt at reagere på ønsker og behov og udnytte sideeffekter og nye muligheder ved de målrettede aktiviteter.

Samarbejde - der samarbejdes med naturvejleder, Natur der Bevæger, foreninger, Naturstyrelsen m.fl.

Synergi - Alt kan bruges af alle; baser, udviklede aktiviteter og udstyr.

Friluftsvjledning i et kommunalt regi kan skabe gode rammer for naturoplevelser for mange, det kan udfylde rammerne og det kan udnytte muligheder og skabe synergi. Især er det vigtigt at kunne koble projekter og mening mellem forskellige forvaltninger, så projekter kan forankres og udnyttes flere steder. Det giver bedre økonomi og større potentiale.

En friluftsvjleder ved at natur og friluftsliv har en egen værdi; er ikke bange for at bruge den, og sætte den ind i mange forskellige sammenhænge: teambuilding, trivsel, samarbejde, fælles oplevelser, terapi, udeskole, kognitiv pædagogik...

Tag kontakt til mange mennesker; forskellige forvaltninger, skoler, institutioner, Friluftsrådet.

Foreslå projekter som passer til de forskellige organisationer og forvaltninger.

En friluftsvjleders refleksion

Min friluftsmæssige karriere har været

en evig stræben mod et arbejde med et højere indhold af praktisk friluftsliv, og hvor kerneopgaven i højere grad bestod af formidling af oplevelser i naturen.

Når jeg ser tilbage tegner det sig dog mere nuanceret. Samtidig har det været en kamp for at være til stede hvor jeg var, og hele tiden opdage områder hvor friluftsliv kunne udvikles og give mening som en pædagogisk praksis, til at skabe kognitiv udvikling, menneskelig udvikling, sammenhæng og forståelse mellem naturen/bevægelse og den måde man har det på som menneske.

Friluftsliv, i professionel sammenhæng, er et pædagogisk og didaktisk redskab; et værktøj man kan tage frem og bruge når det giver mening for processen og målet og målgruppen.

Det, der giver friluftsliv mening i professionel sammenhæng, er at kunne sætte sig ind i gruppens forudsætninger, behov, muligheder, begrænsninger, og derudfra kunne tilrettelægge aktiviteter.

Herfra kræves evnen til at motivere/skabe mening og engagere målgruppen, så aktivitetens potentiale kan udnyttes til fulde og nogle af de opstillede mål for aktiviteten/målgruppen kan nås. Samtidig er det vigtigt at kunne aflæse brugerne for bedst muligt at kunne guide dem i den proces aktiviteten netop afføder hos dem: kognitiv udvikling, overskridelse af grænser,

tilpasning af udfordringsniveau... På den anden side ligger kravet til færdigheder indenfor friluftsliv, for netop at være i stand til at bruge så mange forskellige aspekter af friluftslivet som muligt, og for at man i de konkrete forløb ikke skal bruge for megen energi på selve aktivitetens udførelse, men kan tage hånd om brugerens oplevelse og udbytte af aktiviteten. Det skaber en tryghed for bru-

gergruppen at se at man som friluftsleder selv har styr på situationen, føler sig godt tilpas og har overskud til humor og empati. Det kræver indsigt, fordi friluftsliv i sig selv ikke giver mening. (Det har en værdi, men skal tillægges mening for den enkelte, og i enhver sammenhæng). Det gode friluftsliv, i professionel sammenhæng, eksisterer i spændingsfeltet mellem alle disse dilem-

maer; og i dilemmaet mellem disse forskellige kompetencer.

Mange mennesker bruger ikke friluftsliv fordi det ikke giver mening for dem og fordi de ikke føler sig hjemme ved arbejdsmetoden. Vi ser for det meste mening i at bruge friluftsliv.

Derfor skal friluftslivet begrundes og forklares, så der skabes mening hos kolleger og brugere.

Foto: Kristian Dueholm Jessen

FRILUFTSLIVETS POTENTIALE I NATURVEJLEDNINGEN

Af Poul H. Seidler, Videncenter for Friluftsliv og Naturformidling, Københavns Universitet

.....

Det nordiske friluftsliv har oplagte muligheder, men også tydelige udfordringer i at understøtte den mere klassiske naturvejledning.

Et vigtigt kodeord er at forstå målgruppens udgangspunkt og lave et match til dit personlige engagement, viden og erfaringer og samtidig være opmærksom på at dit eget engagement ikke spænder ben for målgruppens udbytte.

Med denne artikel vil jeg gerne være med til at bidrage til læserens eget svar på disse spørgsmål:

- Hvordan kan Friluftslivets særlige værdier formidles, forstås og anvendes (fx knyttet til naturvejledningen) af nøglepersoner, når det er pokers svært at forstå dem, med mindre man selv har prøvet det?
- Jeres egen passion og engagement kan udgøre en risiko for at lukke op for og se jeres målgruppes behov og ønsker. Hvordan håndteres det bedst muligt så der opstår et befrugtningssfuldt fælles match?
- Hvordan kan friluftsvejledere bedst muligt varetage deres muligheder og funktioner i det samlede bidrag til at skabe merværdi for den enkelte målgruppe? Og hvilket ydmygt, men vigtigt bidrag kan I levere til det store billede?
- I hvilken sammenhæng og hvordan kan friluftslivet understøtte en lærende eller dannelses virkning, der overskrider, hvad naturvejledning kan? Og i den forbindelse, hvordan kan resiliens inspirere og kvalificere til udvikling af friluftslivet?

For at belyse disse punkter vil jeg gerne fremhæve den længerevarende tur, begrebet resiliens og risikoen ved den passionerede og engagerede friluftsvejleder som forhold, man kan overveje, når friluftsliv indgår i naturvejledningen.

Den længerevarende tur

Basisfriluftsliv med en eller to dages overnatninger har jeg i forbindelse med kurser for naturvejledere, lærere og pædagoger erfaret giver en speciel stemning, samhørighed og eftertænksomhed.

For nylig oplevede jeg under planlægningen til et sådant kursus med overnatning i februar, at der var stor bekymring og til dels modstand blandt en del af de 16 kursister. Hvordan kan man overnatte i den kulde og hvad med sæbe, toilet og vand? Der var kun få der kunne se sig selv overnatte i bivuakker.

I løbet af kursusdøgnet blev det mere afmystificeret og trygt, og alle bivuakker blev befolket, men der var også deltagere, der forlod kurset for natten og tog hjem for at sove. Dagen efter overnatningen bød på en anderledes stemning. En lidt dybere aha-oplevelse lå i luften, en oplevelse som der ikke umiddelbart kan, eller måske skal, sættes ord på.

Det er disse oplevelser og denne stemning, der har et potentiale for at arbejde videre med deltagerne i flere givende retninger. Fx gennemførte deltagerne på dette kursus små målrettede refleksioner alene ved hvert deres eget træ og også andre kropslige aktiviteter koblet på læring i og om naturen. Det er mit indtryk, at vi her kunne arbejde lidt dybere, mere intenst og nærværende sammenlignet med et tilsvarende kursus uden overnatning endsige et kort tre timers kursus.

Basisfriluftslivet med overnatning skaber, efter min vurdering og hvis det håndteres rigtigt, et godt fundament for faglig læring fx med fokus på naturforståelse og biodiversitet, motivation for at forstå naturen og social læring. »Jeg skal bruge naturen til mit liv i det fri, derfor må jeg lære noget om den«, kunne være princippet.

I ovenstående lille forløb blev det imidlertid tydeligt, at det var svært at beskrive og forklare en lineær årsagssammenhæng mellem den primitive overnatning og de muligheder og oplevelser, det giver som afsæt for en faglig læring. Tilsvarende kan vi, måske i særlig grad indenfor friluftsliv med overnatning, fremhæve, at deltagerne ikke ved hvad det kan gøre med dem før de selv prøver det.

I dette lys kan det være vanskeligt at overbevise en ledelse, der ikke selv har prøvet friluftslivet, om at prioritere midler til friluftsliv med overnatning.

For at forstå problematikken kan vi låne lidt kloge ord

fra filosoffen Ole Fogh Kirkeby:

»Jeg ved ikke, hvad jeg kan, før jeg gør det« og »Jeg ved ikke hvad jeg vil, før min vilje til at ville bliver handling«.

Det giver os måske ikke en løsning til at lave en bedre beskrivelse, men en mulighed for at forstå, at det er vanskeligt for andre at forstå potentialet af længerevarende ture, med mindre de selv har prøvet det.

Ovenstående forhold kalder på mere evidensbaseret undersøgelse og forskning, som undersøger og hjælper til med at give tydelige og klare argumenter og et bedre sprog for potentialerne i brugen af primitivt friluftsliv koblet på bl.a. social læring og faglig læring omkring naturforståelse og biodiversitet.

De korte ture er ofte naturvejledernes virkelighed og vilkår. Mange naturvejledere er dygtige til selv at øge deres kompetencer indenfor friluftsliv, men sammenlignet med friluftslivvejledernes uddannelse har de mindre erfaring med de længerevarende ture og den tilknyttede pædagogik. I denne kontekst kan friluftslivvejledere bidrage med den særlige værdi, der er knyttet til den længerevarende tur med en eller flere dages primitiv overnatning og knytte an til naturvejledningen med faglig læring og naturforståelse. Det syntes oplagt at samarbejde med den lokale naturvejleder omkring dette.

Resiliens

Resiliens refererer til færdigheder, der gør det muligt at komme igennem belastninger på en sådan måde, at personen efterfølgende oplever velbefindende og 'aktiv vækst'.

Vi oplever alle belastninger i forskellige sammenhænge. At kunne håndtere en belastning så den ikke blot overkommes, men også giver øget robusthed eller velbefindende og en bedre trivsel er noget af det, resiliens handler om. Specielt indenfor professionelt arbejde med sårbare voksne, børn og unge der lever i udsatte positioner, kan det være særlig relevant at arbejde målrettet med resiliensbegrebet.

Koblet på de muligheder, der ligger i friluftslivet, er resiliens et vigtigt og spændende begreb, som friluftslivvejledere kan have glæde af at kende til.

Centrale områder kan være færdigheder, redskaber og handlemåder til at håndtere svære situationer man er i. Det kan være i forhold til ens omgivelser, opgaver og sociale relationer, og hvor meget og hvordan man evner at beskytte og tage vare på sig selv.

I et fælles toårigt udviklingsprojekt er jeg en del af projektledelsen sammen med dygtige nøglepersoner i en

kommune, hvor vi arbejder med udvikling af pædagogik og metoder til fremme af trivsel hos udsatte børn og unge. Herunder arbejder vi særsomt på at udnytte naturens potentiale bl.a. gennem begrebet resiliens.

I den tilknytning har vi valgt at se på hvilke færdigheder og evner der bedst muligt understøtter resiliens for den enkelte unge. Eksempler kan være:

- Beslutningskompetence, evne til problemløsning, udholdenhed, meningsfuld tilværelse – personlige værdier og mål
- Gode faglige kompetencer indenfor skolens forskellige fag
- Forældrestøtte til vigtige områder
- Styring af temperament, relationer til venner, professionelle og familie
- Venskaber og positive netværk med jævnaldrende
- Et skolesystem med god læring, mestring af relationer til kammerater og lærere.

Projektet er et samarbejde mellem uddannede friluftslivvejledere/naturvejledere, psykologer, lærere, pædagoger og ledere fra tre forskellige institutioner.

En vigtig kunst er her at arbejde for at alles kompetencer sættes i spil i forhold til barnets behov. Risikoen er en lille kamp om, hvordan de fagprofessionelles enkeltes kæpheste bedst bidrager til de ønskede mål.

I friluftslivet og for friluftslivvejledere mener jeg, der er helt særlige muligheder i forhold til at håndtere og arbejde med begreber og aktiviteter der er resiliensfremmende, både inden for normalområdet, specialområdet og erhvervslivet. Det er netop på turen med overnatning og flere af friluftslivets discipliner at mange af ovenstående faktorer tydeligt kommer i spil. Men far med lempe. Som mine egne erfaringer med fagvoksne viser, kan det være grænseoverskridende og måske nedbrydende for deltagerne at være en del af det primitive friluftsliv med overnatning og måske uforståeligt for den kyndige friluftslivvejleder, for hvem det naturligste i verden er at sove ude.

Og vær særlig varsom i arbejdet med børn og unge i udsatte positioner. Her vil der være mange situationer, der kan give en stor grad af utryghed og virke angstfremkaldende. Måske skal der først et langt forarbejde til, før man kan gennemføre turen med overnatning. Uanset målgruppen er det friluftslivvejledernes egne kompetencer indenfor empati og dannelse af gode relationer der kommer i spil, og når de bliver brugt godt, kan der skabes rammer for- og opstå situationer, hvor der arbejdes med vigtige og værdifulde resiliensfaktorer.

Passion og engagement kan spænde ben

Hvor er det skønt at arbejde sammen med passionerede og engagerede fagfolk, der kan deres kram og som smitter med deres entusiasme. Det giver energi og et løft til fagligheden.

Samtidig er det min erfaring, at der er stor risiko for, at deltagerne i aktiviteten/fællesskabet eller udviklingen, ikke får mulighed for at få ejerskab af og tillægge sin egen meningsforståelse til den viden og de holdninger, det passionerede menneske er så varmt engageret i.

For naturvejlederen kan der være et stærkt ønske om, at nu må deltagerne da forstå vigtigheden af biodiversitet eller fx et varieret fugleliv, og de må gøre en indsats for en mere mangfoldig natur. For friluftsvejlederen kan det være kærligheden til kajaksejls eller primitiv overnatning, som gør, at det må og skal andre prøve.

Men det bliver for snævert og mindsker deltagerens udbytte hvis vi ser og tager udgangspunkt i friluftslivets discipliner som deres egen berettigelse i forhold til omverdenen og deres behov. Hvordan mødes de bedst muligt? Hvordan formidles vigtigheden af dette? Og hvordan kan det bedst give mening og værdi for deltagerne?

Den passionerede friluftsvejleder eller naturvejleder kan glemme eller mangle en nysgerrighed og forståelse for, hvad der er den drivende kraft hos deltagerne, og hvad der er meningsfuldt for dem. Og hvis de gerne vil gøre en forskel for deltagerens liv er det færdigheder, der skal findes frem.

Det er ikke så enkelt at finde denne vej. Der skal gøres en indsats for at bygge bro over til og forstå de deltagende børn, voksne eller kollegers behov, kontekst og værdier. På vej over broen er det ofte en fordel at lægge sin egen passion og sit eget engagement indenfor et felt på hylden og gøre sig umage med at være nysgerrig på, hvad der driver og er i spil hos deltagerne. Og dernæst lede efter mulighed for deres medvirken og drivkraft i et fælles match med friluftsvejlederens skønne passion og engagement.

Sker det ikke bliver faldgruben, at de ønskede resultater om en ny forståelse og evt. adfældsændringer hos deltagerne ikke finder sted, og at aktiviteten i stedet kommer til at handle om den passionerede friluftsvejleders egne behov og interesser.

Det er vigtigt at gå over broen, både i vores planlægning og under arrangementet, i vores stræben for at skabe noget der har en betydning for deltageren.

Foto: Mette Mortensen

EFTERSKOLEN FLYVESANDET

Af Jannik Vibæk

Foto: Efterskolen Flyvesandet

Efterskolen Flyvesandet - en efterskole for unge, der er vilde med naturen

Cirka 500 meter fra den nordfynske Kattegatkyst, ligger en skole omkranset af skov og marker. Det er Efterskolen Flyvesandet, der har til huse i det gamle enkesæde til godset Egebjerggaard. »Efterskolen Flyvesandet er en skole i naturen. Vi har en helt unik beliggenhed. Når man går ud ad døren, går man direkte ud i den storslåede natur«, fortæller Pavia Haaber Jakobsen, der er forstander på efterskolen og tilføjer: »Vi tilstræber så vidt det er muligt, at bruge naturen og den

gode beliggenhed i vores undervisning. Det ses blandt andet i vores linjetilbud som er Jagt, Fiskeri, Science/outdoor, Mad & kultur og som noget nyt efter sommerferien en hestelinje med islandske heste«. Skolen har i løbet af det sidste års tid justeret og ændret lidt ved linjerne således at de har styrket profilen som en skole i naturen. For eksempel er skolens sciencelinje blevet til en science/outdoorlinje, hvor en overvejende del af undervisningen foregår outdoor. Science/Outdoor er en god kombination

af videnskab og natur. Linjen indeholder mange elementer fra friluftsliv, hvor overlevelsesture, klatring og kano/kajaksejls kunne være en del af det. Derudover er der også elementer fra Store Nørd, Dumt & Farligt og Myth Busters, hvor der bygges, testes og arbejdes med alt lige fra raketter og eksplosioner til vandrensningsanlæg og robotprogrammering. Mad & kulturlinjen har også fået et større outdoor-udtryk, hvor en stor del af undervisningen foregår i naturen blandt andet når der skal samles bær, ramsløg, svampe eller andet i naturen, som bruges i retterne. Derudover sker meget af tilbered-

ningen over åben ild, i jordovn eller på den medbragte trangia. Der er også et godt sammenspil mellem mad & kultur og de andre linjer, specielt fiske- og jagtlinjerne. Det gode fiskevand ligger tæt på skolen og de fiskeglade drenge og piger går ofte til kysten og fisker. Eleverne på fiskelinjen fisker også mange andre steder end på kysten. Udover det rekreative fiskeri, går timerne også med at binde fluer, lave blink, kystwoblere og meget andet. Eleverne lærer også om fiskenes biologi og havørredernes naturlige gydepladser og om de fynske åers betydning herfor. Det er dog jagtlinjen, der er

skolens største trækplaster. Der er elever fra hele landet, der alle har en drøm om at lære jagtfaget fra bunden og en drøm om at komme på jagt. På Efterskolen Flyvesandet bliver det ikke bare ved drømmen. Eleverne kommer til at arbejde med alle de grundlæggende færdigheder indenfor jagt: Vildt- og revirpleje, våbenhåndtering, afstandsbedømmelse og ikke mindst etikken omkring jagt. Eleverne på jagtlinjen nyder også godt af det gode samarbejde med naboen, godset Egebjerggaard, og flere af de omkringliggende jagtforeninger. Eleverne hjælper ofte skytten på Egebjerg-

gaard og oplever herigennem andre sider af jagtlivet end dem, man typisk vil opleve, hvis man tager sit jagttegn i ungdomsklubben eller den lokale jagtforening. Eleverne på Efterskolen Flyvesandet har mulighed for at gå op til den nye jagttegnsprøve, tage riffeltegn og få instruktion i både hagl- og riffel-skydning så træfsikkerheden øges. Derudover kan eleverne også tage jagttegn til bue.

I løbet af skoleåret bliver det til mange naturoplevelser for de unge jægere. De deltager i jagter og flugtskydning, både i udlandet, men også på skolens eget 100 ha store

jagtområde. Efter sommerferien starter Efterskolen Flyvesandets hestelinje, hvor der kun kommer til at gå islandske heste samt andre koldblods racer i folden. »Vores hestelinje kunne meget vel blive skolens nye trækplaster. Den starter først efter sommerferien, men vi kan allerede mærke den store interesse og er blevet kontaktet af rigtig mange interesserede. Ikke bare til kommende skoleår, men både tre og fire år ud i fremtiden», fortæller Pavia Haaber Jakobsen, der glæder sig til at få nogle heste på skolen, og fortsætter. »Meget af det vi skal lave på hestelinjen,

kommer til at ligge op ad Dansk Islandshesteforenings ridemærker. Det skulle da også gerne ende med, at eleverne på linjen har taget Grundmærket og Naturridemærket når året er omme. Og så skal de selvfølgelig ud og ride en masse i den dejlige natur, der er omkring os.« Der er også rig mulighed for både at ride, fiske og gå på jagt, når efterskolen drager på vintertur til Rondetune i Norge. Sidst skolen var af sted oplevede eleverne blandt andet at grave og sove i snehuler, køre hundeslæde, isfiske i nogle af de tilfrosne søer og selvfølgelig stå en masse på langrendsski. »Vi

har mange spændende aktiviteter på skolen på kryds og tværs af linjerne,« siger Pavia Haaber Jakobsen og uddyber »Vi er så heldige, at alle vores lærere er meget alsidige og har meget at byde ind med, så vi kan uden problemer lave samarbejde på tværs af linjerne og ikke mindst trække på hinandens faglige kompetencer. Jeg synes vi har verdens bedste team her på stedet, men det kræver det jo også, når nu vi har verdens bedste elever« afslutter Pavia Haaber Jakobsen med et smil på læben og glæder sig over at være forstander på en efterskole, der skiller sig lidt ud fra mængden.

Foto: Efterskolen Flyvesandet

TURFRILUFTSLIV

FRILUFTSLIVSKONFERENCE 2016

Turfriluftslivet kan være at vandre, ro i kajak, sejle i jolle eller at tage på kanotur. Desuden er det ofte forbundet med overnatning i bivuak, telt, shelter eller hytte.

Hvordan kan turfriluftslivet styrkes i Danmark?

På Friluftskonferencen kommer Simon Beames, Bjørn Tordsson og mange andre oplægsholdere fra ind- og udland.

Hvem: Forskere, kommuner, politikere, organisationer, foreninger, natur- og friluftsvejledere, lærere, pædagoger og andre interesserede

Hvor: Det ny Sletten, Bøgedalsvej 16, 8680 Ry

Hvornår: 14. og 15. januar 2016

Pris: 2.300 kr. (studerende: 950 kr.) inkl. konference, forplejning og overnatning

Kontakt: Stine Carstensen; Idræt på Aarhus Universitet
- stine.carstensen@outlook.com

Hjemmeside: turfriluftsliv.au.dk

Århus Universitet, Institut for Folkesundhed, Sektion for idræt
I samarbejde KU - Skovskolen, Videncenter for Friluftsliv og Naturformidling;
SDU - Institut for Idræt og Biomekanik; VIA University College og Dansk Friluftsliv

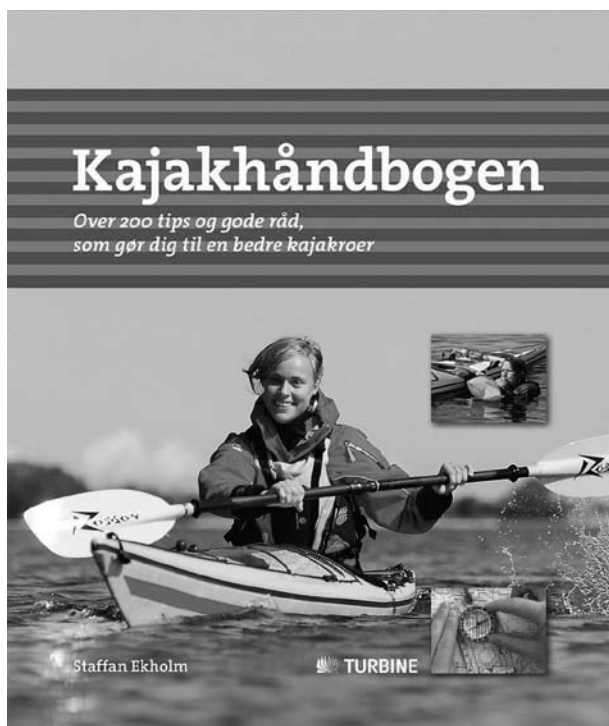

AARHUS UNIVERSITET

BOGANMELDELSE

Af Helle Harthimmer

Kajakhåndbogen. Over 200 tips og gode råd, som gør dig til en bedre kajakroer.
Af Staffan Ekholm, forlaget Turbine, 160 sider, vejl. pris. 229,95 kr. på Turbines hjemmeside: www.turbineforlaget.dk

Kajakhåndbogen er en svensk bogudgivelse fra 2009, der netop er oversat til dansk og udgivet fra forlaget Turbine.

Den svenske forfatter, fotograf og erfarne havkajakinstruktør Staffan Ekholm har skrevet denne overskuelige håndbog. Kajakhåndbogen henvender sig både til nybegyndere og mere erfarne havkajakroere, da der på en enkel og pædagogisk måde vejledes i alt fra roteknik, sikkerhed, udstyr, navigation, turudstyr og forslag til proviantering, når man skal på tur.

Bogen er rig på billeder og flotte illustrationer, som på en god måde understøtter kapitlerne om blandt andet sikkerhed og roteknik med didaktiske trin-for-trin-illustrationer.

Udgangspunktet med de mere end 200 praktiske tips og gode råd er, med forfatterens egne ord, ikke blot at benytte bogen som instruktionsbog til at blive en bedre havkajakroer, men i lige så høj grad at inspirere til at komme ud på kajaktur. Bogen giver mange konkrete bud på turforberedelser og råd om navigation og vurdering af vind og vejr. Konteksten er de svenske farvande primært omkring den svenske skærgård ved Stockholm. Men bogens beskrivelser er også relevante for turplanlægning i danske farvande.

En god håndbog, der er værd at eje.

Afsender:
Jesper Lind Nielsen
Niels Finsens Vej 5
5700 Svendborg

